

da bi ji v slovenski gorniški literaturi komaj našel podobno. Štebetove knjige je namreč en sam padec. Najprej res pravi, fizični padec, v splet srečnih okoliščin v Koglu poviti klobčič s sicer hudimi, a ne tragičnimi telesnimi posledicami, potem razumu površnega vsakdanjega dojemanja sveta težko umljivi »padec« v gluhost grenlandske tišine in končno tisti najusodnejši in daleč najbolj človeško boleči, ki je zadel najgloblje v srčna prostranstva dobrega človeka – nesrečna izguba malega fanta, ljubljenega sina, ko je komaj stopil na pot v življenje. Tu bi lahko z zvrhano mero priporočanja Štebetove knjige prenehal pripovedovati o njej, vendar bi bilo to morda hkrati povsem dovolj in še verjetneje premalo. Zato teh nekaj besed. Tudi zato, ker moram s privilegijem enega prvih bralcev te zgodbe in z izkušnjo dolgoletnega prijateljstva z avtorjem povedati, da je ob pričakovanju »klasične« alpinistične pripovedi, kakršnih poznamo veliko, Štebe presenetil v najboljšem pomenu besede. Čustveno zaznavo najhujših udarcev usode je v Preizkušnjah razgnil pred bralce z gibom človeka, ki nima kaj skrivati in ki tega tudi noče.

O svojih lastnih padcih je najteže govoriti, pa naj gre za kakršne koli že, zato velja to knjigo jemati v roke s toliko večjim spoštovanjem. Kar nam ima avtor povedati, nam pove brez velikih literarnih ambicij, ki bi segale na širna in zato negotova področja filozofije življenja, zato pa govori pošteno in z velikim optimizmom kaže na človekovo najpomembnejšo pot – pot preživetja in premagovanja vsakovrstnih, tudi najhujših zapletov in preizkušenj.

Ko se nam z vsako prebrano stranjo razkriva avtorjevo življenje, ki nam ga brez olupševanja in »lakiranja« ponuja odprtega srca in duše kot na dlani, se nehote začnemo spraševati, kako bi v takih preizkušnjah ravnali sami. Zato knjige nič več zgolj ne beremo, ampak vedno bolj stopamo z avtorjem v neposreden dialog, tisti, ki to zmorejo, pa celo v izmenjevanje izkušenj. Bralcu se zastavlja morda najtehtnejše vprašanje – kako bi ravnal sam?

Zato knjiga, ki je pretežno gorniške narave, ni namenjena le gornikom ali morda celo le alpinistom. Zadnjim morda na izkušnjski ravni še najmanj, saj se pri svoji dejavnosti ves čas neposredno srečujejo z avtorjevim podobnimi tveganji. Vendar pa jo bodo s pridom brali kot tehten premislek delčka življenja enega izmed njih. Veliko več ima ta knjiga povedati tistim, ki v gorah vidijo sicer lepe, a nevarne in človeku neprijazne podobe. Kajti kljub hudim udarcem, ki so mu jih gore zadale, jim avtor ostaja zvest in z leti, ki se množijo, vedno bolj zagledan v njihove svetle plati, v njihovo komaj umljivo lepoto. Tak pristop seveda ni edini pravi in zveličavni, saj gre pri vsem tem za izrazito intimne odnose med človekom in naravo; je pa najboljši za tistega, ki v življenju išče pot in ne ciljev, kot pravi Nejc Zaplotnik. Kajti kdor išče zgolj cilj, ostane prazen, ko ga najde; tistemu, ki najde pot, pa ostajata bogastvo in radost življenja vedno pred očmi.

To nam, kljub tragiki na eni in optimizmu na drugi strani, pripoveduje Štebetova knjiga. In to je več kot dovolj za to, da jo uvrstimo na polico med tiste knjige, ki govorijo o gorah s toplo, iz srca izvirajočo besedo, čeprav je v njej manj poezije in zato več sicer prozaične, a trdne prepričanosti o pravilnosti vztrajanja na izbrani poti skozi življenje.

Mitja Košir

Alpska kultura slovenstva

Nazaj v planinski raj: alpska kultura slovenstva in mitologija Triglava, Boštjan Šaver, Založba FDV, Ljubljana, 2005.

Z letošnjim letom je slovenski knjižni trg dobil novo knjižno zbirko Kult, ki jo izdaja ljubljanska Fakul-

teta za družbene vede oziroma Založba FDV. Cilj te nove teoretske zbirke je izdajati kulturološka, religiozološka in druga družboslovna dela o sodobnih družbenih fenomenih. Med prvimi tremi besedili, ki so izšla pod okriljem Kultra, je tudi delo z naslovom Nazaj v planinski raj: alpska kultura slovenstva in mitologija Triglava, katerega avtor je Boštjan Šaver, raziskovalec iz Centra za preučevanje kulture in religije na FDV. Gre za zanimivo teoretsko delo, ki poskuša celovito zaobjeti in nato kritično prečesati na prvi pogled nevidno, a vseprežemajočo alpsko kulturo slovenstva.

Avtor se tako v prvih treh poglavjih ukvarja s teoretičnimi nastavki, družbeno konstrukcijo geografskih in kulturnih kodov ter religijskimi dimenzijami vertikalnega sveta, nato pa se v osrednjih dveh poglavjih posveti planinskim podobam slovenstva ter kulturnemu pomenu Triglava. V zadnjem poglavju spregovori o nevidni alpski kulturi slovenstva med Balkanom in Evropo. Kot Šaver poudarja že v uvodu, obravnavana študija pomeni hkrati rekonstrukcijo in dekonstrukcijo razvejane alpske kulture slovenstva.

Alpska kultura slovenstva je po avtorjevih pojasnilih »v dominantnem diskurzu pogosto spregledana nevidna entiteta, ki prežema slovensko kulturo in družbo na domala vseh ravneh: kot opojna vlaga napaja skrite kotičke slehernega slovenskega doma in hkrati kot kaplja polzi po najbolj vidnih panogah slovenstva. Pri tem pa si tako na družbeni kot na kulturni ravni še vedno nismo enotni – ali takšna kaplja

predstavlja vodo, ki hrani nacionalni imaginarij, ali pa jo je potrebno enostavno pobrisati, ker kazi plakat, ki ga bomo jutri zamenjali z novim in lepšim.«

Glede Triglava Šaver med drugim ugotavlja, da je konstrukcija slovenske kulturne in nacionalne identitete tesno povezana z najvišjo slovensko goro: »Ta v svoji historični perspektivi pomeni stičišče, mejno točko med tremi nacijami in kulturami hkrati: Triglav kot razmejnitvena črta slovenstva, italijanstva in germanstva.« Dodaja tudi, da sta politična in družbena dimenzija slovenskega vsakdanjega življenja prepleteni s simbolom Triglava – od slovenskega grba, potnega lista, zavarovalnih listin in državotvornih simbolov do prehrabnih izdelkov, razglednic in filmov.

Omeniti še velja, da to 326-stransko delo prinaša tudi bogato zbirko črno-belega slikovnega gradiva. Nahaja se na koncu vsakega poglavja, prikazuje pa označevalce alpske kulture slovenstva, ki se raztezajo od ilustracij, razglednic, filmskih plakatov in prizorov, naslovnice knjig in revij, spomenikov, arhivskih fotografij (tudi številnih znanih gorniških osebnosti iz preteklosti), značk in znamk do logotipov, embalaž izdelkov in reklamnih oglasov z gorskimi motivi. Poleg tega je na koncu knjige priloga z več kot sto gorniško obarvanimi, predvsem narodnozabavnimi pesmimi.

Aljoša Rehar

Podelitev najvišjih priznanj PZS za leto 2005

Planinska zveza Slovenije je v soboto, 10. decembra, na slavnostni seji upravnega odbora v hotelu Alp v Bovcu podelila letošnja najvišja planinska priznanja. Gostitelja prireditve, ki je bila posvečena tudi 11. decembru, svetovnemu dnevu gora, sta bila Planinsko društvo Bovec in občina Bovec, ki je tesno povezana s planinstvom še iz časov pred prvo svetovno vojno, kot je v svojem nagovoru poudaril župan občine Bovec in poslanec Danijel Krivec. Na to se je v svojem slavnostnem nagovoru navezal tudi predsednik PZS Franci Ekar; poudaril je povezanost in partnerstva PZS z gorskimi občinami, potem pa podelil letošnjim dobitnikom spominske plakete in svečane listine v zahvalo za njihovo dolgoletno požrtvovalno delo v planinski organizaciji, ki ima ob koncu leta 54.000 članov v 247 planinskih društvih po vsej Sloveniji. Prireditve, ki je potekala v prijetnem ozračju, so popestrili pevski zbor Golobar iz Bovca, ženska skupina Buške čeče in recitatorja igralske skupine Bovec, povezovala pa jo je Cecilija Ostan.

Spominske plakete PZS za leto 2005 so dobili Janko Ažman, PD Mojstrana; Jože Klenc, PD Kamnik; Andrej Kuzman, PD Velenje; Teja Meža,

PD Velenje; Ivo Pintarič, PD Prevalje; Albin Hauptman, PD Kum; Stanko Jug, PD Mežica; Alojz Terglav, PD PTT Ljubljana; Jože Breznik, PD Skalca Hoče; Anton Derlink, PD Cerkno; Silva Donko, PD Mariborski tisk; Marjan Gril, PD Moravče; Andrej Klembas, PD Zagorje; Andrej Kolenc, PD Gorje; Stanko Podmenišek, PD Ljubno ob Savinji; Ludvik Pušnik, PD Dravograd; Stane Štorman, PD Polzela; Jože Težak, PD Poljčane; Božidar Cividini, PD Koper; Stanislav Božič, PD Železničar Maribor.

Svečano listino PZS za leto 2005 pa so dobili: Alojz Anzelc, PD Lisca Sevnica; Peter Bastič, PD Hrastnik; Viljem Blatnik, PD Mežica; Lojze Čuznar, PD PTT Ljubljana; Lovro Česen, PD Križe; Magda Ježovnik, PD Zabukovica; Lado Klar, PD Murska Sobota; Ivanka Komprej, PD Prevalje; Janez Kunstelj, PD Kranjska Gora; Tine Mihelič (posmrtno), Akademski PD Ljubljana; Rudolf Rauch, PD Tolmin; Alojz Sajovic, PD Zagorje ob Savi; Ludvik Zalokar, PD Jesenice.

Zlati častni znak PZS 2005 sta prejela Milena Zagernik, Koroški MDO, in Franc Goršek, PD Škofja Loka.

Povzeto po spletni strani PZS.

